

Bryssel 30.3.2022
COM(2022) 141 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskeva EU:n strategia

1. Johdanto

Tekstiilit ovat olennainen osa arkielämäämme. Niitä käytetään vaatetuksessa, kodintekstiileissä ja huonekaluissa sekä esimerkiksi lääkitätarvikkeissa, suojavarusteissa, rakennuksissa ja ajoneuvoissa. Tekstiilit ovat olennaisia tuotteiden ominaisuuksien ja toimivuuden kannalta, mutta niiden valintaan vaikuttavat myös estetiikkaan ja mukavuuteen liittyvät syyt.

Tekstiilituotteiden tuotanto ja kulutus kasvavat jatkuvasti, ja samalla kasvaa niiden vaikutus ilmastoon, veden- ja energiankulutukseen sekä ympäristöön. Tekstiilien maailmanlaajuinen tuotanto lähes kaksinkertaistui vuosina 2000–2015¹, ja vaatteiden ja jalkineiden kulutuksen odotetaan lisääntyvän 63 prosenttia eli nykyisestä 62 miljoonasta tonnista 102 miljoonaan tonniin vuoteen 2030 mennessä². Suurin osa tekstiileistä tuodaan EU:n ulkopuolelta, ja tällä hetkellä niiden kulutus aiheuttaa EU:ssa keskimäärin neljänneksi suurimmat kielteiset vaikutukset ympäristön ja ilmastomuutoksen kannalta sekä kolmanneksi suurimmat kielteiset vaikutukset veden ja maan käytön kannalta, kun otetaan huomioon tuotteiden globaali elinkaari³. EU:ssa poistetaan vuosittain käytöstä noin 5,8 miljoonaa tonnia tekstiilejä, eli noin 11 kg henkeä kohti⁴, ja joka sekunti jossain päin maailmaa rekkakuormallinen tekstiilejä viedään kaatopaikalle tai poltetaan⁵.

Koska vaatteet muodostavat suurimman osuuden (81 prosenttia)⁶ EU:n tekstiilien kulutuksesta, kulutustrendi, jossa vaatteita käytetään entistä lyhyemmän aikaa ennen kuin ne heitetään pois, aiheuttaa eniten kestämatöntä ylituotantoa ja ylikulutusta. Tämän pikamuotina tunnetun kulutustrendin ideana on houkutella kuluttajia jatkuvasti ostamaan heikompilaatuisia ja halvempia vaatteita, joita tuotetaan nopeasti uusimpien muotivirtausten mukaan. Vaikka vaatteiden hinnat laskivat EU:ssa vuosina 1996–2018 yli 30 prosenttia suhteessa inflaatioon⁷, keskimäärin tekstiileihin käytetyt kotitalousmenot kasvoivat⁸, mikä viittaa siihen, että nykyiset kestävämmät toimintamallit eivät ole tarjonneet kuluttajille mahdollisuutta hyötyä täysimittaisesti kustannussäästömahdollisuuksista. Lisäksi tekstiilien kasvava kysyntä ruokkii uusiutumattomien luonnonvarojen tehotonta käyttöä, kuten tekokuitujen tuotantoa fossiilisista polttoaineista.

Nämä kielteiset vaikutukset johtuvat lineaarisesta mallista, jolle on ominaista tekstiilien alhainen käyttöaste sekä vähäinen uudelleenkäyttö, korjaus ja kuitukierrätys ja jossa laatua, kestävyyttä ja kierrätettävyyttä ei tavallisesti pidetä vaatteiden suunnittelun ja valmistuksen ensisijaisina tavoitteina. Mikromuovin irtoaminen synteettisistä tekstiileistä ja jalkineista niiden elinkaaren kaikissa vaiheissa lisää entisestään alan ympäristövaikutuksia.

Tekstiilien monimutkaiseen ja monimuotoiseen globaaliin arvoketjuun liittyy myös sosiaalisia haasteita, jotka ovat osittain seurausta paineista minimoida tuotantokustannukset, jotta voidaan vastata kohtuuhintaisten tuotteiden kysyntään. Lapsityövoiman käyttö vaatetusteollisuudessa on vakava ongelma. Koska naiset muodostavat suurimman osan matalapalkkaisesta ja kouluttamattomasta tekstiilialan työvoimasta⁹, toimitusketjun kestävyysparantaminen on merkittävää myös sukupuolten tasa-arvon kannalta. Kiinnittämällä enemmän huomiota sosiaaliseen ja ympäristökestävyys EU pyrkii

¹ Ellen MacArthur Foundation (2017) [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#).

² Euroopan ympäristökeskus (EEA) (2019) Textiles and the environment in a circular economy.

³ EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy.

⁴ EEA (2019) Textiles and the environment in a circular economy.

⁵ Ellen MacArthur Foundation, [A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future](#).

⁶ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector.

⁷ EEA (2022) Textiles and the environment: the role of design in Europe's circular economy.

⁸ Kotitalouksien vaatteisiin käytetyt reaaliomenot kasvoivat 14 prosenttia ja kodintekstiileihin käytetyt menot 17 prosenttia vuosina 2000–2018. JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector, s. 27.

⁹ ILO (2016) How Better Work is improving garment workers' lives and boosting factory competitiveness.

vahvistamaan globaaleja arvoketjuja ja siten edistämään kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista maailmanlaajuisesti.

EU:ssa tekstiili- ja vaatetusala on taloudellisesti merkittävä, ja sillä voi olla kiertotaloudessa huomattava rooli. Alalla toimii yli 160 000 yritystä, se työllistää 1,5 miljoonaa ihmistä ja sen liikevaihto oli 162 miljardia euroa vuonna 2019¹⁰. Covid-19-pandemia on vaikuttanut haitallisesti alaan: vuonna 2020 EU:n tekstiilialan liikevaihto supistui 9,2 prosenttia ja vaatetusalan liikevaihto 18,1 prosenttia vuodesta 2019.¹¹ Samaan aikaan tekstiilialan ekosysteemi osoitti pandemian aikana neuvokkuutta ja kekseliäisyyttä, kun tuotantolinjoja muutettiin ennätysajassa valmistamaan hengityssuojaimia ja muita suojavarusteita, joille oli suuri tarve mutta joita ei ollut riittävästi saatavilla.

Venäjän provosoimaton ja perusteeton hyökkäys Ukrainaan ja sen seuraukset, jotka liittyvät energian hintojen nousuun, raaka-aineiden toimitusvarmuuteen ja tekstiilialan ekosysteemin vientitoimintaan, ovat jälleen yksi muistutus globaalien toimitusketjujen haavoittuvuuksista.

EU:n tekstiilialan ekosysteemin on toivuttava kahden viime vuoden aikana toisiaan seuranneista äkillisistä kysynnän laskuista, arvoketjujen häiriöistä ja hinnankorotuksista, jotka ovat aiheuttaneet yrityksille merkittäviä haasteita sekä päivittäisen toiminnan että pitkän aikavälin selviytymisen kannalta, ja kestävä paitsi kovaa maailmanlaajuista kilpailua myös tulevia häiriöitä. Tekstiilialalla toimii pääasiassa pieniä ja keskisuuria yrityksiä, ja sen on vahvistettava häiriönsietokykyään erityisesti energian ja raaka-aineiden saatavuuden osalta, hyödynnettävä uusia markkinoita kestävämmille tuotteille sekä parannettava houkuttavuuttaan lahjakkaan ja ammattitaitoisen työvoiman silmissä. Euroopassa on aina ollut innovatiivisia tuotemerkkejä, luovuutta, taitotietoa ja laadukkaita tekstiilituotteita, ja näin pitäisi olla myös jatkossa.

Nämä haasteet ja mahdollisuudet edellyttävät systemisempiä ratkaisuja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden mukaisesti, jotta alan kasvusta voidaan tehdä kestävää, ilmastoneutraalia, energia- ja resurssitehokasta ja luontoa kunnioittavaa ja jotta se rakentuu puhtaan kiertotalouden ympärille. Vuoden 2020 kiertotalouden toimintasuunnitelmassa¹² sekä EU:n teollisuusstrategian vuoden 2021 päivityksessä¹³ tekstiilit määritellään keskeiseksi tuotteiden arvoketjuksi, jossa on kiireellinen tarve ja hyvät mahdollisuudet siirtyä kestäviin ja kiertotalouteen perustuviin tuotanto-, kulutus- ja liiketoimintamalleihin. EU:n yritykset, kuluttajat ja viranomaiset keskittyvät jo nyt parantamaan alan kestävyyttä ja lisäämään kiertotalouden osuutta, mutta siirtymä etenee hitaasti ja alan ympäristö- ja ilmastojalanjälki on edelleen suuri.

EU:sta voi tulla maailmanlaajuinen edelläkävijä kestävien ja kiertotalouteen perustuvien tekstiilien arvoketjujen, uusien teknologisten ratkaisujen ja innovatiivisten liiketoimintamallien saralla, kun työtä jatketaan jo tehtyjen toimien pohjalta, varmistetaan vihreän ja digitaalisen siirtymän toteutuminen, puututaan sosiaalisiin haasteisiin ja varmistetaan, että kestävyysvaatimuksia noudatetaan. Näin voitaisiin pienentää tekstiilien ympäristöjalanjälkeä koko niiden elinkaaren ajalta, parantaa alan häiriönsieto- ja kilpailukykyä, kohentaa työoloja kansainvälisten työelämän normien mukaisesti sekä varmistaa, että tekstiilien arvo säilyy taloudessa mahdollisimman pitkään, mikä vähentää riippuvuutta ensiöraaka-aineista.

¹⁰ Euratex (2020) Key facts and Figures.

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat>

¹² COM (2020) 98 final.

¹³ COM (2021) 350 final.

Tämän kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskevan strategian tarkoituksena on kehittää johdonmukaiset puitteet ja näkemys tekstiilialan siirtymää varten. Strategialla on seuraavat tavoitteet:

Vuoteen 2030 mennessä EU:n markkinoille saatettavat tekstiilituotteet ovat pitkäikäisiä ja kierrätettäviä, ne on valmistettu suurelta osin kierrätyskuiduista, ne eivät sisällä vaarallisia aineita ja ne on valmistettu sosiaalisia oikeuksia ja ympäristöä kunnioittaen. Kuluttajat hyötyvät pidempään laadukkaista ja kohtuuhintaisista tekstiileistä, pikamuoti on poissa muodista ja taloudellisesti kannattavia uudelleenkäyttö- ja korjauspalveluja on laajalti saatavilla. Kilpailukykyisen, sopeutumiskykyisen ja innovatiivisen tekstiilialan tuottajat kantavat vastuun tuotteistaan koko arvoketjussa, myös silloin, kun niistä tulee jätettä. Tekstiilien kiertotalousekosysteemi kukoistaa, ja sitä vauhdittaa riittävä ja innovatiivinen kuitukierrätyskapasiteetti, kun taas tekstiilien polttaminen ja kaatopaikalle vieminen on minimoitu.

2. Uusi eurooppalainen mallisto: kestäviä ja kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä koskevat keskeiset toimet

2.1. Pakollisten ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten käyttöönotto

Tekstiilituotteiden käyttöiän pidentäminen on tehokkain tapa vähentää merkittävästi niiden vaikutusta ilmastoon ja ympäristöön. Tuotesuunnittelulla on keskeinen rooli tämän saavuttamisessa. Kuluttajien kannalta pääasiallisia syitä tekstiilien käytöstä poistamiseen ovat puutteet esimerkiksi värinpitävyydessä, repäisylujuudessa tai vetoketjujen ja saumojen laadussa¹⁴. Kestävyyden parantaminen antaa kuluttajille mahdollisuuden käyttää vaatteita pidempään ja samalla tukea kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja, kuten uudelleenkäyttöä, vuokrausta ja korjausta, takaisinottopalveluja ja käytettyjen tuotteiden vähittäismyyntiä tavalla, joka tarjoaa ihmisille kustannussäästömahdollisuuksia.

Tekstiilien suunnittelussa ympäristövaikutusten kannalta merkityksellistä on myös niiden materiaaliakoostumus, kuten käytetyt kuidut ja kuitusekoitteet tai tuotteiden sisältämät huolta aiheuttavat kemikaalit, jotka vaikeuttavat tekstiilijätteen kierrätystä. Maailmanlaajuisesti alle prosentti tekstiilijätteestä hyödynnetään uusien tekstiilien valmistuksessa¹⁵. Tehtaissa 25–40 prosenttia kaikesta käytetystä kankaasta päättyy joko ylijäämäksi tai jätteeksi¹⁶. Noin 20 prosenttia Euroopassa erilliskerätyistä käytetyistä tekstiileistä kierrätetään teollisuuspyyhkeiksi tai muihin sovelluksiin¹⁷, mutta loput häviävät kierrosta.

Lajittelua ja edistyneitä kierrätysteknologioita on kehitettävä paremmiksi, mutta teknisten haasteiden ratkaisemisessa tuotesuunnittelun parantaminen on ensimmäinen tarvittava askel. Esimerkiksi eri kuituja (kuten polyesteriä ja puuvillaa) sekoitetaan usein keskenään, mikä vaikeuttaa kierrätystä, koska saatavilla on vain vähän teknologiaa tekstiilijätteen erottelun erottelun perusteella. Lisäksi elastaani, jota lisätään usein kankaisiin tuomaan lisäominaisuuksia, voi aiheuttaa epäpuhtauksia lähes kaikissa tekstiilikuitujen kierrätysteknologioissa, mikä vaikuttaa kierrätysprosessin taloudelliseen kannattavuuteen ja ympäristökustannuksiin. Termomekaanisessa kierrätyksessä erityyppisistä polyesterikuiduista tehdyt sekoitteet voivat myös vaikuttaa haitallisesti tekstiilijätteen käsittelyyn ja kierrätysmateriaalin laatuun¹⁸.

¹⁴ ECOS (2021) How Ecodesign can make our textiles circular.

¹⁵ Ellen MacArthur Foundation (2017) A New Textiles Economy: Redesigning fashion's future.

¹⁶ Designing for circular fashion: integrating upcycling into conventional garment manufacturing processes, Fashion and Textiles.

¹⁷ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector.

¹⁸ Euroopan komissio (2021) Study on the technical, regulatory, economic and environmental effectiveness of textile fibres recycling.

Komission kehittämiin vapaaehtoisiiin järjestelmiin, kuten **EU-ympäristömerkin tekstiilituotteita koskeviin arviointiperusteisiin**¹⁹ ja **tekstiilituotteita ja -palveluja koskeviin EU:n ympäristöä säästävien julkisten hankintojen kriteereihin**²⁰, sisältyy jo tekstiilituotteiden ympäristönäkökohtiin liittyviä vaatimuksia. Niihin sisältyy esimerkiksi yksityiskohtaisia kriteerejä laadukkaita ja kestäville tuotteille, vaarallisten kemikaalien käyttöä koskevia rajoituksia sekä vaatimuksia, jotka koskevat ympäristön kannalta kestävää tekstiilikuitujen hankintaa. **Vaatteiden ja jalkineiden ympäristöjalanjälkeä** koskeva valmistelutyö on käynnissä tekstiiliteollisuuden edustajien kanssa, ja sen on määrä valmistua vuoteen 2024 mennessä.

Komissio aikoo laatia tämän tietämyksen pohjalta **sitovat tuotekohtaiset ekologista suunnittelua koskevat vaatimukset kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen**²¹ nojalla edellyttäen, että lainsäätäjät ovat hyväksyneet asetuksen ja siitä on tehty erillinen vaikutustenarviointi. Ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten tavoitteena on parantaa tekstiilien ominaisuuksia kestävyys, uudelleenkäytettävyyden, korjattavuuden ja kuitukierrätykseen soveltuvuuden kannalta, määrittää pakolliset kierrätyskuidun osuudet sekä minimoida ja seurata huolta aiheuttavien aineiden esiintymistä ja vähentää haitallisia ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. Tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota toimenpiteiden kustannustehokkuuteen ja oikeasuhteisuuteen sekä tekstiilien kohtuuhintaisuuteen. Osana vaatimuksia komissio ottaa käyttöön **ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat pakolliset kriteerit**, joiden soveltamisala määritellään vaikutustenarvioinnin perusteella, sekä jäsenvaltioiden tekstiilituotteisiin kohdentamia kannustimia koskevat edellytykset.

Komissio aikoo asettaa etusijalle tuotteet, joilla on suurin potentiaali ja vaikutus ympäristökestävyyden kannalta. Komission alustavan arvioinnin perusteella tällaisiksi tuotteiksi olisi määriteltävä muun muassa vaate- ja kodintekstiilit, matot ja patjat. Lopullinen luettelo laaditaan kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen mukaisen ensimmäisen työohjelman hyväksymistä koskevan, vuoden 2022 loppuun mennessä käynnistettävän kuulemisen perusteella.

EU:n markkinoille saatettavissa **tekstiilituotteissa käytetyt vaaralliset aineet**, joista noin 60 katsotaan syöpää aiheuttaviksi, perimää vaurioittaviksi tai lisääntymiselle vaarallisiksi, ovat huolenaihe, johon komissio puuttuu REACH-asetuksen puitteissa²². Kehittämällä **kriteerit kemikaaleille ja materiaaleille, jotka on suunniteltu turvallisiksi ja kestäviksi**, komissio myös auttaa teollisuutta mahdollisuuksien mukaan **korvaamaan huolta aiheuttavat aineet ja muuten minimoimaan niiden käytön** EU:n markkinoille saatettavissa tekstiilituotteissa, kuten kestävyttä edistävässä kemikaalistrategiassa²³ on esitetty. Tämä on linjassa niiden toimien kanssa, joilla parannetaan vaarallisille aineille altistuvien työntekijöiden suojelua työterveyttä ja -turvallisuutta koskevan EU:n strategiakehyksen 2021–2027 mukaisesti²⁴.

Tavoite saasteettomuudesta tekstiilien tuotannossa ohjaa myös **teollisuuden päästöjä koskevan direktiivin**²⁵ tarkistamista ja **tekstiiliteollisuuden parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevan vertailuasiakirjan**²⁶ meneillään olevaa tarkistusta.

¹⁹ Komission päätös 2014/350/EU, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2014, ekologisista arviointiperusteista EU-ympäristömerkin myöntämiseksi tekstiilituotteille (EUVL L 174, 13.6.2014, s. 45–83).

²⁰ EU:n ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevat kriteerit – tekstiilituotteet ja palvelut, SWD (2017) 231 final.

²¹ COM (2022) 142.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta.

²³ COM (2020) 667 final.

²⁴ COM (2021) 323 final.

²⁵ <https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm>

²⁶ <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/textiles-industry>

2.2. Myymättä jääneiden tai palautettujen tekstiilien hävittämisen lopettaminen

Myymättä jääneiden tai palautettujen tuotteiden, kuten vaatteiden, tuhoaminen on rahan ja resurssien tuhlausta. Ehkäistäkseen tätä käytäntöä komissio esittää kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen puitteissa **avoimuusvelvoitetta, jonka mukaisesti suurten yritysten olisi julkistettava käytöstä poistamiensa ja hävittämiensä tuotteiden määrä, tekstiilit mukaan luettuina**, sekä niiden jatkokäsittelytapa, eli onko tuotteet valmisteltu uudelleenkäyttöön, kierrätetty, poltettu vai sijoitettu kaatopaikalle. Vaikutustenarvioinnin perusteella ja edellyttäen, että komissio saa ehdotetun asetuksen mukaisen valtuutuksen, se aikoo myös **kieltää myymättä jääneiden tuotteiden hävittämisen**, mikä koskisi tarvittaessa myös myymättä jääneitä tai palautettuja tekstiilejä.

Lisäksi **digitaaliset työkalut** muuttavat vaatteiden suunnittelu-, valmistus- ja jakelutapoja maailmanlaajuisesti, mikä mahdollistaa uudenlaisia vuorovaikutuksen muotoja vähittäiskauppiaiden ja kuluttajien välillä sekä dynaamisemman reagoinnin kuluttajien tarpeisiin. Komissio arvioi yhdessä teollisuuden kanssa varsinkin tekstiilialan ekosysteemiä koskevan siirtymäväylän puitteissa, miten uudet teknologiat, kuten digitaaliset täsmäteknologiat, voisivat pienentää verkossa ostettujen vaatteiden korkeaa palautusprosenttia, kannustaa asiakkaan tarpeisiin räätälöityyn tilausvalmistukseen sekä parantaa näin teollisten prosessien tehokkuutta ja pienentää sähköisen kaupankäynnin hiilijalanjälkeä.

2.3. Mikromuovisaasteen ehkäiseminen

Mikromuovia on levinnyt laajalti luontoon ja meriympäristöön, ja se on vakava ja kasvava ongelma. Synteettisistä kuiduista valmistetut tekstiilit ovat yksi tärkeimmistä mikromuovien tahattoman ympäristöön päätyksen lähteistä. Arviolta noin 60 prosenttia vaatteissa käytetyistä kuiduista on synteettisiä, pääasiassa polyesteriä²⁷, ja tämä osuus on kasvamassa.

Koska suurin määrä mikromuoveja irtoaa ensimmäisten 5–10 pesun aikana, pikamuoti, johon liittyy fossiilipohjaisten synteettisten kuitujen lisääntynyt käyttö, on merkittävä mikromuovisaasteen lähde. Jopa 40 000 tonnia synteettisiä kuituja kulkeutuu vuosittain pelkästään pesukoneiden poistovesien mukana²⁸.

Komissio aikoo ottaa käyttöön toimenpiteitä, joilla on tarkoitus ehkäistä ja vähentää synteettisten kuitujen irtoamista ympäristöön tekstiilien elinkaaren eri vaiheissa. Tällaisia ovat varsinkin **sitovat suunnittelua koskevat vaatimukset**, jotka otetaan käyttöön kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen nojalla sekä vuoden 2022 jälkipuoliskolla annettavan **komission aloitteen nojalla, jonka tarkoituksena on puuttua mikromuovien tahattomaan päätymiseen ympäristöön**. Tuotteiden suunnittelun lisäksi toimenpiteet kohdistetaan valmistusprosesseihin, esipesuun teollisuuslaitoksissa, merkintöihin ja innovatiivisten materiaalien edistämiseen. Muita vaihtoehtoja ovat pyykinpesukoneiden suodattimet, joilla pesussa vapautuvan mikromuovin määrää voidaan vähentää jopa 80 prosenttia²⁹, mietojen pesuaineiden kehittäminen, hoito- ja pesuohjeet, käytöstä poistetun tekstiilijätteen käsittely sekä jäteveden ja puhdistamolietteen käsittelyn parantamista koskevat säännökset.

²⁷ EEA (2021) Plastic in textiles: towards a circular economy for synthetic textiles in Europe.

²⁸ Eunomia (2018) Investigating options for reducing releases in the aquatic environment of microplastics emitted by (but not Intentionally added in) products.

²⁹ I.E. Napper et al (2020) The efficiency of devices intended to reduce microfibre release during clothes washing, ja HK McIlwraith et al. (2019) Capturing microfibers – marketed technologies reduce microfiber emissions from washing machine.

Komissio ottaa huomioon meneillään olevan standardointityön, joka koskee synteettisten tekstiilien pesussa vapautuvan mikromuovimäärän mittaamiseen käytettävien testausmenetelmien käyttöönottoa³⁰, sekä teollisuuden teknologiset ja tekniset valmiudet.

2.4. Tietovaatimusten ja digitaalisen tuotepassin käyttöönotto

Selkeä, jäsennelty ja helposti saatavilla oleva tieto tuotteiden ympäristökestävyyteen liittyvistä ominaisuuksista antaa yrityksille ja kuluttajille mahdollisuuden tehdä parempia valintoja sekä parantaa viestintää tuotteiden arvoketjussa eri toimijoiden, kuten tuottajien ja kierrättäjien, välillä esimerkiksi huolta aiheuttavista aineista, korjaamisesta tai kuitukoostumuksesta. Tällainen tieto myös lisää kestävien yritysten ja tuotteiden näkyvyyttä ja uskottavuutta. Tästä syystä komissio ottaa käyttöön uuden kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen nojalla **tekstiilejä koskevan digitaalisen tuotepassin**. Sen perustana ovat vaatimukset pakollisista tiedoista, jotka koskevat kiertotaloutta ja muita keskeisiä ympäristönäkökohtia.

Varmistaakseen yhdenmukaisuuden uuden säädöksen kanssa komissio aikoo myös tarkastella uudelleen **tekstiilimerkintöjä koskevaa asetusta**³¹. Siinä edellytetään, että EU:n markkinoilla myytävissä tekstiileissä on oltava merkintä, jossa ilmoitetaan selkeästi tuotteen kuitukoostumus ja muuta kuin tekstiiliä olevat eläinperäiset osat. Osana tätä uudelleentarkastelua komissio laajentaa vaikutustenarvioinnin perusteella **pakollisen ilmoitusvelvollisuuden** koskemaan myös muuntotyypisiä tietoja, kuten kestävyyttä ja kiertotaloutta koskevia parametreja, tuotteen kokoa sekä tarvittaessa maata, jossa tuote on valmistettu ("made in").

Edellä mainittujen ehdotusten yhteydessä komissio harkitsee myös mahdollisuutta ottaa käyttöön **digitaalinen merkki**.

2.5. Aidosti kestäviä tekstiilejä koskevat ympäristöväittämät

Kuluttajat, jotka haluaisivat hankkia kestävämpiä tuotteita, epäröivät usein niiden ostamista väitteiden epäluotettavuuden vuoksi: tekstiili-, vaatetus- ja jalkinealan kestävyysväittämiä hiljattain tarkastelleessa tutkimuksessa todettiin, että 39 prosenttia tällaisista väittämistä saattaa olla vääriä tai harhaanjohtavia³². Ihmiset voivat myös päätyä ostamaan tuotteita, jotka ovat vähemmän kestäviä kuin he uskovat, kun väittämiä esitetään tietyistä tekstiilituotteiden ominaisuuksista, jotka eivät todellisuudessa tuo merkittäviä ympäristöhyötyjä.

Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä vihreässä siirtymässä koskeva aloite³³, jonka myötä komissio ehdottaa sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin³⁴ ja kuluttajanoikeusdirektiivin 2011/83/EU³⁵ muuttamista, johtaa uusiin vaatimuksiin, jotka ovat hyvin olennaisia tekstiilituotteiden kannalta. Uusilla EU:n säännöillä varmistetaan, että kuluttajat saavat myyntipisteessä sekä tietoa tuotteen **kaupallisesta kestävyystakuusta** että tuotteen **korjaamisen kannalta olennaiset tiedot**, kuten korjattavuuspisteet, jos tällainen

³⁰ Eurooppalainen standardointiorganisaatio laatii parhaillaan standardeja (EN ISO 4484), jotka liittyvät erityisesti synteettisistä tekstiileistä peräisin oleviin mikromuoveihin.

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1007/2011, annettu 27 päivänä syyskuuta 2011, tekstiilikuitujen nimityksistä ja niitä vastaavista tekstiilituotteiden kuitukoostumuksen selosteista ja merkinnöistä sekä neuvoston direktiivin 73/44/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 96/73/EY ja 2008/121/EY kumoamisesta (EUVL L 272, 18.10.2011, s. 1–64).

³² https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/sweeps_en

³³ COM (2022) 143.

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY, annettu 11 päivänä toukokuuta 2005, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL L 149, 11.6.2005, s. 22–39).

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2011, kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64).

tieto on saatavilla. Yleistävät ympäristövaihtamät, kuten ”vihreä”, ”eko-” tai ”ympäristöystävällinen”, sallitaan vain, jos väittämän perusteena on erityisesti EU-ympäristömerkin, tyyppin I ympäristömerkin tai väitteen kannalta olennaisen EU:n lainsäädännön perusteella tunnustettu erinomainen ympäristötehokkuus. Vapaaehtoisten kestävyysmerkkien, jotka koskevat ympäristö- tai sosiaalisia näkökohtia, on perustuttava riippumattomaan todentamiseen tai oltava viranomaisten käyttöön ottamia. Uudet säännöt koskevat myös tulevaa ympäristötehokkuutta koskevien ympäristövaihtamien esittämistä, esimerkiksi ”ilmastoneutraali vuoteen 2030 mennessä”, ja vertaamista muihin tuotteisiin.

Täydentääkseen näitä säännöksiä yksityiskohtaisemmilla vaatimuksilla komissio jatkaa myös kaikenlaisia ympäristövaihtamia koskevien vähimmäisvaatimusten määrittämistä **ympäristövaihtamia koskevan aloitteen** puitteissa. Aloite on määrä esittää vuoden 2022 jälkipuoliskolla. Ympäristöjalanjälkeä koskevien menetelmien³⁶ käyttöä harkitaan keinona todistaa ja ilmaista ympäristövaihtamia sekä osoittaa yleisempien kuluttajansuojaa koskevien sääntöjen noudattaminen. Tässä yhteydessä otetaan huomioon vaatteiden ja jalkineiden ympäristöjalanjälkeä koskeva meneillään oleva työ.

Komissio aikoo myös tarkastella uudelleen **EU-ympäristömerkin tekstiilituotteita ja jalkineita koskevia arviointiperusteita**, jotta voidaan edistää merkin käyttöönottoa tuottajien keskuudessa ja tarjota kuluttajille helposti tunnistettava ja luotettava tapa valita ympäristöystävällisiä tekstiilituotteita.

Yhä suurempi ongelma on **niiden ympäristövaihtamien paikkansapitävyys, jotka koskevat kierrätettyjen muovipolymeerien käyttöä vaatteissa** silloin, kun nämä polymeerit eivät ole peräisin kuitukierrätyksestä vaan varsinkin lajitelluista PET-pulloista. Sen lisäksi että tähän liittyy riski kuluttajien harhaanjohtamisesta, tällainen käytäntö ei vastaa PET-pullojen kiertotalousmallia, sillä pullot on mahdollista pitää elintarvikepakkausmateriaalien suljetun kierron kierrätysjärjestelmässä ja niihin sovelletaan laajennetun tuottajavastuun mukaisia velvoitteita (kuten maksuja) kertakäyttöisiä muovituotteita³⁷ ja pakkauksia³⁸ koskevien EU:n sääntöjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös synteettisten kuitujen rooli mikromuovisaasteen synnyssä on ongelmallinen näiden väittämien kannalta. Jotta voidaan varmistaa tällaisten ympäristövaihtamien paikkansapitävyys ja yrityksille ja kuluttajille annettavien tietojen merkityksellisyys sekä edistää muovipolymeerien kierrätystä ja niiden markkinoita edelleen, komissio kiinnittää erityistä huomiota tähän asiaan tulevissa aloitteissa, kuten ympäristövaihtamia koskevassa aloitteessa, EU-ympäristömerkin tekstiilituotteita ja jalkineita koskevien arviointiperusteiden uudelleentarkastelussa sekä sitovien tuotekohtaisten ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten määrittelyssä. Komissio kannustaa myös yrityksiä **asettamaan etusijalle kuitukierrätykseen liittyvät ratkaisut** ja keskittymään väittämissään ennemmin saavutuksiin, jotka koskevat tätä tekstiilituotteiden kierron sulkemisen kannalta merkittävää haastetta.

2.6. Laajennettu tuottajavastuu ja tekstiilijätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen tehostaminen

Jos tekstiilijätteen valmistelua uudelleenkäyttöön ja kierrätystä tehostettaisiin, jätteen määrää olisi mahdollista vähentää merkittävästi ja varmistaa, että se tuottaa lisäarvoa. Jopa 2,1 miljoonaa tonnia kuluttajien pois heittämiä vaatteita ja kodintekstiilejä päättyy EU:ssa vuosittain erilliskeräyksen kautta kierrätykseen tai myytäväksi maailmanlaajuisilla

³⁶ Komission suositus (EU) 2021/2279, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, ympäristöjalanjälkeä koskevien menetelmien käyttämisestä tuotteiden ja organisaatioiden elinkaaren ympäristötehokkuuden mittaamiseen ja siitä tiedottamiseen.

³⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/904, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksen vähentämisestä (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti), PE/11/2019/REV/1 (EUVL L 155, 12.6.2019).

³⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/62/EY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1994, pakkauksista ja pakkausjätteistä (EUVL L 365, 31.12.1994, s. 10–23).

uudelleenkäyttömarkkinoilla. Tämä on noin 38 prosenttia EU:n markkinoille saatetuista tekstiileistä. Loput 62 prosenttia todennäköisesti hävitetään sekajätteen mukana³⁹.

On olennaisen tärkeää saattaa tuottajat vastuuseen tuotteidensa aiheuttamasta jätteestä, jotta **tekstiilijätteen syntyminen voidaan irrottaa alan kasvusta**. Laajennettua tuottajavastuuta koskevat vaatimukset ovat osoittautuneet tehokkaaksi tavaksi parantaa jätteen erilliskeräystä ja käsittelyä jätehierarkian mukaisesti. Ne voivat kannustaa tuotesuunnitteluun, joka tukee kiertotaloutta materiaalien koko elinkaaren ajan ja jossa otetaan huomioon tuotteiden elinkaaren loppu. Useat EU:n jäsenvaltiot ovat jo ottaneet käyttöön laajennettua tuottajavastuuta koskevia vaatimuksia tekstiileille tai harkitsevat sellaisia, koska EU:n jätelainsäädännössä edellytetään tekstiilijätteen erilliskeräyksen toteuttamista 1. tammikuuta 2025 mennessä.

Tässä yhteydessä ja osana jätepuitedirektiivin tulevaa tarkistusta vuonna 2023 komissio aikoo ehdottaa **tekstiileille laajennettua tuottajavastuuta koskevia yhdenmukaistettuja EU:n sääntöjä, joihin sisältyy maksujen mukauttaminen ympäristönäkökohtien perusteella**. Keskeisenä tavoitteena on kehittää talousjärjestelmä keräystä, lajittelua, uudelleenkäyttöä, uudelleenkäytön valmistelua ja kierrätystä varten sekä tarjota kannustimia tuottajille ja tuotemerkeille sen varmistamiseksi, että niiden tuotteet suunnitellaan kiertotalouden periaatteiden mukaisesti. Tästä syystä komissio aikoo ehdottaa vaikutustenarvioinnin perusteella, että **merkittävä osa laajennetun tuottajavastuun järjestelmiin osoitetuista maksuista kohdennetaan jätteen synnyn ehkäisemiseen ja uudelleenkäytön valmisteluun**.

Komissio harkitsee myös vaatimusta, jonka mukaan kotitalouksista peräisin oleva erilliskerätty tekstiilijäte ja vastaava jäte olisi **aina valmisteltava ensin uudelleenkäyttöön**, mikä lisäisi uudelleenkäytön valmisteluun, uudelleenkäyttöön ja korjaukseen liittyvää toimintaa ja vähentäisi alempana jätehierarkiassa olevaan käsittelymuotoon päätyvän jätteen määriä.

Komissio seuraa tiiviisti muutoksia tekstiilijätteen synnyssä, koostumuksessa ja käsittelyssä. Komissio on myös käynnistänyt asiaa koskevan tutkimuksen, jotta sen pohjalta voidaan ehdottaa **tekstiilijätteen uudelleenkäytön valmistelua ja kierrätystä koskevia pakollisia tavoitteita** osana vuonna 2024 toteutettavaa EU:n jätelainsäädännön uudelleentarkastelua.

3. Toimialan tulevaisuuden loimilangat: mahdollistavien olosuhteiden luominen

3.1. Siirtymäväylä tekstiilialan tulevaisuuden ekosysteemiin

EU:n teollisuusstrategian päivityksessä⁴⁰ korostetaan tarvetta nopeuttaa edelleen vihreää ja digitaalista siirtymää sekä parantaa EU:n teollisten ekosysteemien häiriönsietokykyä. Komissio ehdottaa **siirtymäväylien** yhteiskehittämistä tätä varten. Nämä ovat keskeisiä yhteistyövälineitä, joilla muutetaan teollisia ekosysteemejä.

Komission yksiköt julkaisevat tämän strategian yhteydessä skenaarioita **tekstiilialan ekosysteemin siirtymäväylän** kehittämiseksi yhdessä alan toimijoiden kanssa⁴¹.

Yhteinen kehitysprosessi sidosryhmien kanssa käynnistetään vuoden 2022 toisella neljänneksellä. Prosessin tuloksena on tarkoitus saavuttaa yhteinen näkemys ekosysteemin tulevaisuudesta ja antaa täsmällisiä sitoumuksia vuoden 2022 loppuun mennessä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sitoutuminen kiertotalouteen ja siihen perustuviin

³⁹ JRC (2021) Circular economy perspectives in the EU Textile sector.

⁴⁰ COM (2021) 350 final.

⁴¹ Tekstiilialan ekosysteemillä tarkoitetaan tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja jalkineiteollisuutta vuoden 2021 vuotuisen sisämarkkinaraportin määritelmän mukaisesti.

liiketoimintamalleihin, kestävästä kilpailukykyä, digitalisaatiota ja häiriönsietokykyä vahvistavat toimet sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämien investointitarpeiden määrittely.

Kun siirtymäväylä on otettu käyttöön, sen avulla voidaan myös seurata edistymistä vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamisessa ja investointi- ja innovointivajeiden korjaamisessa ja parantaa näin myös tekstiilialan ekosysteemin kilpailukykyä. Tämä yhteistyöväline voi lisäksi toimia keskustelufoorumina ennakoidessa toimia, jotka liittyvät kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevaan asetukseen. Tällainen on esimerkiksi digitaalinen tuotepassi.

3.2. Vaatteiden ylituotanto- ja ylikulutussuuntauksen suunnanvaihto: pikamuoti pois muodista

Kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen myötä otetaan käyttöön pakolliset kestävien ja kiertotalouteen perustuvien tekstiilien suunnittelua koskevat vaatimukset, joilla pidennetään vaatteiden käyttöikää. Ne voivat yhdessä jätepuitedirektiivin mukaisten laajennettua tuottajavastuuta koskevien uusien sääntöjen kanssa toimia lähtökohtana **uudelle toimintamallille, joka tarjoaa houkuttelevia vaihtoehtoja nopeasti vaihtuville muotisuuntauksille.**

Yrityksistä olisi tultava tämän muutoksen edelläkävijöitä. Yrityksiä, jotka kahden viime vuosikymmenen aikana ovat rakentaneet liiketoimintamallinsa sen varaan, että ne tuovat markkinoille kausi- ja mikromallistoja kiihtyvällä vauhdilla, kannustetaan voimakkaasti sisäistämään kiertotalouden periaatteet ja liiketoimintamallit, karsimaan vuosittaisten mallistojen määrää, ottamaan vastuuta ja toimimaan hiili- ja ympäristöjalanjälkensä minimoimiseksi.

Kuluttajien ostotottumusten muuttaminen on vaikeaa, elleivät yritykset tarjoa **uusia kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja**, kuten tuote palveluna -liiketoimintaa, takaisinottopalveluja, käytettyjen vaatteiden mallistoja ja korjauspalveluja. Vaikka nämä uudet liiketoimintamallit muodostavat edelleen vain kapean markkinasektorin, niiden on osoitettu pidentävän tekstiilituotteiden käyttöikää, ja ne ovat kustannustehokas ja kohtuuhintainen vaihtoehto pikamuodille⁴². Koska pikamuoti liittyy fossiilisista polttoaineista valmistettavien synteettisten kuitujen lisääntyvään käyttöön, siirtyminen kestävämpiin liiketoimintamalleihin vähentää sekä vaatevalmistajien riippuvuutta fossiilisista polttoaineista että näiden vaikutuksia ilmastonmuutokseen ja mikromuovisaasteen syntyyn.

Kuten edellä todettiin, komissio aikoo **siirtymäväylän** kehittämisen yhteydessä **tehdä yhteistyötä sidosryhmien kanssa edistääkseen resurssitehokkaiden valmistusprosessien, uudelleenkäytön, korjaamisen ja muiden uusien kiertotalouteen perustuvien liiketoimintamallien yleistymistä tekstiilialalla.**

Uudelleenkäyttöalalla toimivien yhteiskunnallisten yritysten tukeminen on erityisen tärkeää, koska niillä on merkittävä potentiaali luoda paikallisia, vihreitä ja osallistavia yrityksiä ja työpaikkoja EU:ssa⁴³. Yhteiskunnallinen yritys luo keskimäärin 20–35 työpaikkaa 1 000:ta tonnia uudelleenkäyttöä varten kerättyä tekstiiliä kohti⁴⁴. Alan haasteena on kuitenkin kehittyä kilpailukykyiseksi ja tulla osaksi tekstiilialan valtavirtaa. Useita toimenpiteitä tarvitaan tukemaan uudelleenkäyttöalan laajentumista, valmiuksien kehittämistä ja toiminnan muuttamista entistä tiiviimmin kiertotalouden periaatteiden mukaiseksi. Lähi- ja yhteisötalouden siirtymäväylä tarjoaa mahdollisuuden keskustella näistä toimenpiteistä sidosryhmien kanssa. Lisäksi hiljattain hyväksytyn EU:n yhteisötalouden

⁴² EEA (2021) Business Models in a Circular Economy.

⁴³ OECD:n/Euroopan komission (2022) selvitys ”Making the most of the social economy’s contribution to the circular economy”.

⁴⁴ RREUSE (2021) Job creation in the re-use sector: data insights from social enterprises.

toimintasuunnitelman⁴⁵ mukaisesti komissio antaa **ohjeita siitä, miten voidaan tukea käyttöönottoa ja yhteiskunnallisten yritysten ja muiden kumppaneiden, kuten tavanomaisten yritysten, välisiä kiertotalouteen liittyviä kumppanuuksia**, joissa selvitetään erityisesti tekstiilien uudelleenkäytön ja korjaamisen tarjoamia mahdollisuuksia.

Myös jäsenvaltioilla on tärkeä rooli. Niiden toimenpiteiden lisäksi, joilla **tuetaan uudelleenkäyttö- ja korjausala**, myös osana yhteisöä, valtion tukisääntöjen ja WTO:n sääntöjen mukaiset verotustoimenpiteet voivat olla erityisen hyödyllinen väline. Komissio kannustaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön **uudelleenkäyttö- ja korjausala** suosivia verotustoimenpiteitä. Komissio laatii **ohjeita kiertotalouteen perustuvien liiketoimintamallien edistämiseksi** investointien, rahoituksen ja muiden sellaisten kannustimien avulla, joilla tarjotaan mahdollisuuksia luoda kiertotalouteen perustuvaa lisäarvoa ja työpaikkoja tekstiilialan ekosysteemissä.

Nopeuttaakseen kulutus- ja tuotantotapojen muutosta komissio edistää julkisesti tätä siirtymää tunnuksen **#ReFashionNow** avulla ja asettaa muutoksen keskiöön laadun, kestävyys, pidemmän käyttöajan, korjaamisen ja uudelleenkäytön. Lisäksi komissio mobilisoi suunnittelijoita, tuottajia, vähittäismyyjiä, mainostajia ja kansalaisia muodin uudelleennäyttelyyn Euroopan kiertotalouden sidosryhmäfoorumin puitteissa. Myös muut EU:n aloitteet, varsinkin uusi eurooppalainen Bauhaus, **kestävän kulutuksen sitoumus**⁴⁶ ja Euroopan nuorison teemavuosi, toimivat konkreettisten **#ReFashionNow**-toimien lähtökohtana.

3.3. Terveen kilpailun ja sääntöjen noudattamisen varmistaminen toimivilla sisämarkkinoilla

EU:n markkinavalvontalainsäädännössä vahvistetaan säännöt, joilla varmistetaan, että kansalliset toimivaltaiset viranomaiset voivat soveltaa EU:n lainsäädäntöä EU:n markkinoille saatettuihin tuotteisiin niiden alkuperästä riippumatta. Globaalien markkinoiden haasteet ja yhä monimutkaisemmat toimitusketjut sekä tuotteiden verkkokaupan kasvu EU:ssa edellyttävät tehokkaampia valvontatoimenpiteitä kuluttajien turvallisuuden ja hyvin toimivien sisämarkkinoiden varmistamiseksi.

Tätä varten on tarpeen mahdollistaa jäsenelty **koordinointi ja yhteistyö** kansallisten valvontaviranomaisten välillä ja selkeyttää **markkinavalvontakäytäntöjä**. Äskettäin perustettu tuotteiden vaatimustenmukaisuutta käsittelevä EU:n verkosto⁴⁷ koordinoi ja tukee rajat ylittäviä markkinavalvontakäytäntöjä toimivaltaisten viranomaisten ehdottamalla painopistealoilla ja varmistaa monialaisen koordinoinnin eri hallinnollisen yhteistyön ryhmien välillä. Kemikaaleja ja tekstiilimerkintöjä koskeva hallinnollisen yhteistyön ryhmä on eräs näistä. Komissio tukee tätä toimintaa yhteisillä aloitteilla ja hankkeilla⁴⁸, joiden avulla tehostetaan yhteistyötä kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden välillä, ja erityisesti tulli- ja markkinavalvontaviranomaisten, teollisuuden sekä tekstiilialan ekosysteemissä toimivien testauslaboratorioiden välillä. Sisämarkkinaohjelman puitteissa kehitetään valmiuksia ja varmistetaan näin digitaalisten välineiden käyttö markkinavalvonnassa sekä määritetään yhdenmukaiset edellytykset ja tarkastustiheydet tietyille tuotteille.

Teollis- ja tekijänoikeuksien rikkomusten torjumiseksi komissio kehittää vuoteen 2023 mennessä **väärennosten torjuntaa koskevan EU:n keinovalikoiman**, jossa vahvistetaan periaatteet oikeudenhaltijoiden, sekä verkossa että sen ulkopuolella toimivien välittäjien ja

⁴⁵ COM (2021) 778 final.

⁴⁶ https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection-policy/sustainable-consumption-pledge_en

⁴⁷ Perustettu markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta 20 päivänä kesäkuuta 2019 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/1020, PE/45/2019/REV/1 (EUVL L 169, 25.6.2019, s. 1–44).

⁴⁸ [REACH4TEXTILES](#)

lainvalvontaviranomaisten, kuten tulli-, poliisi- ja markkinavalvontaviranomaisten, välistä yhteistä toimintaa, yhteistyötä ja tietojen jakamista varten.

3.4. Tutkimuksen, innovoinnin ja investointien tukeminen

Tekstiilialan ekosysteemin uudistumiskyky on ratkaisevaa sen kannalta, tuleeko vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä menestys- ja sopeutumistarina globaalien arvoketjujen maailmassa. Tutkimuksen ja innovoinnin tehostaminen ja alalle tehtävien investointien edistäminen ovat olennaisia tekijöitä, jotta alan potentiaalia luoda kestävä kasvua ja paikallisia työpaikkoja voidaan hyödyntää. Ne olisi otettava painopisteeksi unionin tasolla sekä kansallisella ja alueellisella tasolla.

Uusi eurooppalainen Bauhaus muuntaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa konkreettisiksi aloitteiksi, joilla edistetään kestäviä elämäntapoja, myös kestävä muotia. Osana tätä ohjelmaa komissio tukee #ReFashionNow-tunnuksella hankkeita, joilla lisätään muotialan kestävyyttä unohtamatta estetiikkaan ja osallisuuteen liittyviä vaatimuksia.

Komissio laatii parhaillaan myös **kiertotaloutta koskevaa yhteistä teollisuusteknologian etenemissuunnitelmaa**, jolla pyritään virtaviivaistamaan teollista tutkimusta ja innovointia myös tekstiilien kierrätyksen osalta. Suunnitelmaa tukee tekstiilijätteen nykyisen kierrätyskapasiteetin tehokkuudesta äskettäin julkaistu tutkimus⁴⁹, jossa korostetaan tarvetta uusille innovaatioille kierrätyskapasiteetin vahvistamiseksi.

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksissa määritellään tulevat tutkimusaloitteet ja varmistetaan ekosysteemin tuleva johtoasema ja tasokkuus. Esimerkiksi Made in Europe -kumppanuuden⁵⁰ puitteissa edistetään digitaalisuutta hyödyntävää, kilpailukykyistä, vihreää, sosiaalisesti kestävä ja häiriönsietokykyistä tekstiilien valmistusta ja käyttöä. Alan riippuvuutta fossiilisista polttoaineista pyritään myös vähentämään kohdentamalla tukea **tekstiilialan biopohjaisiin innovaatioihin** Euroopan kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävän yhteisyrityksen⁵¹ kautta, jolla pyritään muun muassa vauhdittamaan uudentyyppisten tekstiilikuitujen kehittämistä. Eurooppalainen Processes4Planet-kumppanuus pyrkii edistämään **kiertotaloutta ja Euroopan prosessiteollisuuden, kuten tekstiiliteollisuuden, laajamittaista hiilestä irtautumista** kehittämällä ja ottamalla käyttöön tarvittavia innovaatioita esimerkiksi kiertotalouskeskusten (Hubs for Circularity, H4C) kaltaisten aloitteiden kautta. Rahoitusta myönnetään edelleen nykyisistä ohjelmista esimerkiksi Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) puitteissa. Tämän lisäksi Horisontti Eurooppa -ohjelman puitteissa järjestetään kohdennettuja rahoitushakuja, joiden tavoitteena on kehittää edelleen teknologioita ja prosesseja korjaustoiminnan laajentamiseksi, keräyksen ja lajittelun parantamiseksi, EU:n teollisuuden tekstiilien kierrätykskapasiteetin tehostamiseksi⁵² sekä kuitukierrätyksen ja kierrätyskuidun hyödyntämisen lisäämiseksi. Sosiaalinen innovointi on myös avainasemassa erityisesti uudelleenkäyttöön keskittyvien yritysten tukemisessa.

Komissio osarahoittaa **Life-ohjelman**⁵³ puitteissa hankkeita, joissa kehitetään teknologisia innovaatioita kiertotalouteen perustuvia muotialan liiketoimintamalleja varten, ja tukee **yhteisötalouden ja kiertotalouden kumppanuuksien kehittämistä**. Tekstiilialan ekosysteemi voi myös hyötyä **Euroopan aluekehitysrahaston** tarjoamista mahdollisuuksista. Rahasto tukee alueiden muutosta ja tarjoaa rahoitusta tutkimukseen ja innovointiin,

⁴⁹ Euroopan komissio (2021) Study on the technical, regulatory, economic and environmental effectiveness of textile fibres recycling.

⁵⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/funding/documents/ec_rtd_he-partnership-made-in-europe.pdf

⁵¹ <https://www.bbi.europa.eu/about/circular-bio-based-europe-joint-undertaking-cbe-ju>

⁵² Tukea voitaisiin myöntää myös mahdollisen tekstiilien kierrätystä ja uudelleenkäyttöä koskevan oikeudellisesti sitovan tavoitteen saavuttamiseen.

⁵³ https://cinea.ec.europa.eu/life_en

digitalisaatioon, pk-yritysten kilpailukyvyyn tukemiseen, osaamisen kehittämiseen, digitaalisiin yhteyksiin, kiertotalouteen perustuvaan tuotesuunnitteluun ja tuotantoprosesseihin.

Komissio kannustaa tekstiilialan ekosysteemiin kuuluvia yrityksiä osallistumaan aloitteisiin, joissa kehitetään **Euroopan vihreän kehityksen ohjelman data-avaruutta** ja **valmistusteollisuuden data-avaruutta**, jotta yritysten keskinäistä datan jakamista ja uudelleenkäyttöä voidaan helpottaa. Laajempaa tukea digitaaliselle innovoinnille tarjoaa **eurooppalaisten digitaali-innovointikeskittymien verkosto**. Se kehittää digitaalisia infrastruktuureja, joita tarvitaan uusien digitaaliteknologioiden testaamiseksi ja alan työvoiman auttamiseksi ymmärtämään paremmin digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia ja päivittämään teknologista asiantuntemustaan.

Jäsenvaltiot ovat myös keskeisessä asemassa tutkimuksen, innovoinnin ja investointien tukemisessa muun muassa **elpymis- ja palautumistukivälineestä** rahoitettavien lainojen ja avustusten avulla. Esimerkiksi Portugali on jo ilmoittanut suunnitelmistaan tukea investointeja, joilla pyritään nykyaikaistamaan ja kehittämään kansallista kiertotalouteen perustuvaa bioteollisuutta biopohjaisten materiaalien käytön lisäämiseksi tekstiileissä. Ranska aikoo kehittää innovaatioita eri aloilla, kuten kierrätyksessä ja kierrätettyjen materiaalien uusiokäytössä siten, että tekstiilit ovat yksi viidestä ensisijaisesta materiaalista. Italia aikoo perustaa kierrätyskeskuksia tekstiilijätteen keräämistä, lajittelua ja käsittelyä varten. Lisäksi monet kansallisten suunnitelmien innovointia ja digitalisaatiota koskevat osa-alueet, kuten digitaalisten laitteiden hankinta, voivat tarjota tukea ekosysteemille.

Kestäviin tekstiileihin tehtävien yksityisten investointien vauhdittaminen on olennaisen tärkeää. Komissio harkitsee ottavansa käyttöön kestävän rahoituksen asiantuntijafoorummin työn pohjalta tekniset arviointikriteerit, joiden perusteella määritetään muun muassa, mikä katsotaan **kiertotalouden merkittäväksi edistämiseksi vaatetusteollisuudessa kestävien sijoitusten luokitusjärjestelmää koskevan asetuksen mukaisesti**, sekä tekstiilien viimeistelystä aiheutuvaa saastekuormitusta koskevat kriteerit.

3.5. Vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämien taitojen kehittäminen

Tekstiilialan ekosysteemissä tarvitaan erittäin ammattitaitoista työvoimaa, jotta digitaalisen ja vihreän siirtymän tarjoamia työllistymismahdollisuuksia voidaan hyödyntää. Nyt vain 13 prosentilla työvoimasta on korkea-asteen tutkinto⁵⁴. Alalla on vaikeuksia houkutella päteviä ja lahjakkaita nuoria, ja ammattitaitoisten työntekijöiden puute jarruttaa tekstiilialan ekosysteemin pk-yritysten kehitystä. Eurooppalaisista yrityksistä 55 prosenttia ilmoitti vaikeuksista täyttää tieto- ja viestintätekniikan alan avoimia työpaikkoja⁵⁵, ja 40 prosentilla yrityksistä on puutteita vihreissä taidoissa⁵⁶. Erityisen tärkeitä ovat esimerkiksi **ekologisen suunnittelun, kuitujen kehittämisen, innovatiivisten tekstiilien tuotannon, korjaamisen ja uudelleenkäytön** osa-alueet. Ammatillinen perus- ja jatkokoulutus, oppisopimuskoulutus mukaan lukien, on olennaisen tärkeää, jotta työvoima saavuttaa tarvittavat taidot.

Komissio on tukenut **EU:n osaamissopimuksen**⁵⁷ puitteissa laaja-alaisen osaamiskumppanuuden perustamista tekstiilialan ekosysteemiä varten. Tavoitteena on edistää täydennys- ja uudelleenkoulutusta sekä vihreiden ja digitaalisten taitojen omaksumista ja siirtoa, kuten elinkaariarviointiin ja arvoketjujen arviointiin liittyvää osaamista. Tekstiilialan ekosysteemiä koskevassa EU:n osaamissopimuksessa, joka julkistettiin 16. joulukuuta 2021, sitoudutaan noudattamaan tiettyjä keskeisiä suorituskysymyksiä indikaattoreita paikallisten kumppanuuksien kehittämiseksi teollisuuden, viranomaisten ja koulutuksen tarjoajien välille

⁵⁴ Eurostat (2019) työvoimatutkimus.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_-_statistics_on_hard-to-fill_vacancies_in_enterprises

⁵⁶ <https://euratex.eu/news/which-skills-companies-need-from-their-workforce/>

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=en>

Euroopan uuden osaamishjelman⁵⁸, vuoden 2030 digitaalisen kompassin⁵⁹ sekä Porton huippukokouksen⁶⁰ tavoitteiden mukaisesti. Sovittuihin toimiin kuuluvat monimuotoisuuden lisääminen yritysjohdossa jopa viidellä prosentilla vuosittain ja erityisesti naisten nimittäminen johtotehtäviin, 10 000 pk-yrityksen tukeminen niiden digitalisaatitoimissa, 20 uuden vihreään ja digitaaliseen osaamiseen tähtäävän koulutusprosessin ja -välineen suunnittelu, alan oppisopimuskoulutuksen tarjonnan lisääminen 20 prosentilla⁶¹ sekä muut työvoiman täydennys- ja uudelleenkoulutusta koskevat sitoumukset tulevinä vuosina.

4. Kestävien tekstiilialan arvoketjujen solmiminen yhteen globaalilla tasolla

EU edistää maailmanlaajuisia kehitystä kohti kestävämpiä ja vahvemmin kiertotalouteen perustuvia tekstiilejä **kansainvälisillä foorumeilla** (G7, G20) sekä globaalin kiertotalousallianssin (GACERE) ja Yhdistyneiden kansakuntien ympäristökokouksen puitteissa. Komissio tekee yhteistyötä muiden kumppaneiden kanssa globaalilla, alueellisella ja kahdenvälisellä tasolla edistääkseen yhteistyötä ja aloitteita, joilla tuetaan tekstiilien kestäviä arvoketjuja ja kestävää muotia. Käytännön esimerkki tällaisesta toiminnasta on UNEP:n EU-rahoitteinen Intex-hanke⁶², jolla edistetään innovatiivisia liiketoimintakäytäntöjä ja talousmalleja tekstiilien arvoketjussa.

4.1. Ympäristöoikeudenmukaisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta koskeva huolellisuusvelvoite

Suurin osa Euroopassa kulutetuista valmiista vaatteista ja kodintekstiileistä tuodaan EU:n ulkopuolisista maista. Vuonna 2019 EU oli yksi **maailman suurimmista vaatteiden tuojista**, ja tuonnin yhteenlaskettu arvo oli 80 miljardia euroa⁶³. Edistämällä **vihreämpiä ja oikeudenmukaisempia arvoketjuja** yli maiden ja maanosien rajojen varmistetaan, että sosiaaliset ja ympäristönäkökohdat otetaan huomioon EU:ssa ja sen ulkopuolella kulutettujen tekstiilituotteiden valmistuksessa kaikkialla maailmassa.

Tiedonannossa **ihmisarvoisesta työstä kaikkialla maailmassa globaalia oikeudenmukaista siirtymää ja kestävää elpymistä varten**⁶⁴ tekstiiliala katsotaan keskeiseksi alaksi, jonka ihmisarvoisia työoloja edistetään kahdenvälisen suhteiden ja monenvälisen foorumien kautta. Tässä yhteydessä tekstiiliteollisuudella on mahdollisuus edistää sukupuolten tasa-arvoa, sillä arviolta 75 prosenttia maailman vaatetusalan työntekijöistä on naisia.⁶⁵ Lisäksi komissio tukee **Better Work -ohjelman**⁶⁶ puitteissa EU:n ulkopuolisia kumppanimaita työolojen parantamisessa ja kansainvälisten työnormien paremmassa noudattamisessa.

OECD:n huolellisuusvelvoitetta koskevissa toimintaohjeissa vaatetus- ja jalkinealalle nimetään useita tekstiilien arvoketjuissa yleisiä, vakaviin ihmisoikeuksien tai työntekijöiden oikeuksien loukkauksiin liittyviä riskejä, kuten lapsityövoiman käyttö, syrjintä, pakkotyö, työterveyttä ja -turvallisuutta koskevat ongelmat sekä epäoikeudenmukaiset palkat⁶⁷. Ehdotuksella **direktiiviksi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta**⁶⁸ otetaan käyttöön suuria yrityksiä koskeva horisontaalinen huolellisuusvelvoite, jonka mukaan niiden on tunnistettava omassa toiminnassaan ja

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_fi

⁶⁰ <https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/>

⁶¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1534&langId=en>

⁶² <https://www.unep.org/intex>

⁶³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20200424-1>

⁶⁴ COM (2022) 66 final.

⁶⁵ Sustainable garment value chains through EU development action, SWD (2017) 147.

⁶⁶ <https://betterwork.org/about-us/the-programme/>

⁶⁷ OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector.

⁶⁸ COM (2022) 71 final.

globaaleissa arvoketjuissaan toteutuneet ja mahdolliset haitalliset vaikutukset ihmisoikeuksiin – myös työntekijöiden oikeuksiin – ja ympäristöön sekä ehkäistävä, lievennettävä ja poistettava niitä ja otettava niistä vastuu. Vaikutuksiltaan merkittävillä aloilla, kuten tekstiilialalla, toimivat midcap-yritykset (suuret yritykset, joilla on yli 250 työntekijää ja joiden liikevaihto on yli 40 miljoonaa euroa) kuuluvat myös direktiivin soveltamisalaan. Myös eurooppalaisten ostajien tekstiilialan arvoketjuihin osallistuvien kolmansien maiden yritysten tai EU:ssa toimivien suurten ostajien, jotka tuottavat merkittävää liikevaihtoa EU:n alueella, on noudatettava näitä velvoitteita. Lisäksi lasten oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa⁶⁹ korostetaan nollatoleranssia lapsityövoiman käytölle ja kehoitetaan EU:n jäsenvaltioita kitkemään lapsityövoiman käyttö toimitusketjuistaan. Komissio valmistelee myös uutta lainsäädäntöaloitetta, jolla **kielletään tosiasiallisesti pakkotyöllä, myös lasten pakkotyöllä, valmistettujen tuotteiden saattaminen EU:n markkinoille.**

Vaatetus- ja jalkineiteollisuuden kestävien arvoketjujen avoimuutta ja jäljitettävyyttä koskevan kansainvälisen kehityksen⁷⁰ käynnissä oleva kehittäminen ja täytäntöönpano helpottaa lisäksi arvoketjujen tehokkaampaa hallintaa. Sen avulla voidaan myös tunnistaa työntekijöiden oikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksia ja ympäristövaikutuksia ja puuttua niihin.

4.2. Ratkaisuja tekstiilijätteen viennin aiheuttamiin haasteisiin

Tekstiilijätteen vienti EU:n ulkopuolelle on kasvanut tasaisesti 1,4 miljoonaan tonniin vuonna 2020⁷¹. Uusista **jätteiden siirtoja koskevasta EU:n säännöistä** hiljattain annetun komission ehdotuksen⁷² mukaan tekstiilijätteen vienti OECD:n ulkopuolisiin maihin sallittaisiin vain sillä edellytyksellä, että kyseiset maat ilmoittavat komissiolle halukkuudestaan tuoda tietyntyyppisiä jätteitä ja osoittavat kykynsä käsitellä niitä kestäväällä tavalla.

Sen välttämiseksi, että EU:n ulkopuolelle vietäviä jätevirtoja ilmoitetaan väärin perustein käytetyiksi tavaroiksi, jotta voitaisiin kiertää jätelainsäädäntöä, komissio harkitsee ehdotukseen sisältyvän valtuutuksen nojalla **erityisiä EU-tason kriteerejä jätteen ja tiettyjen käytettyjen tekstiilituotteiden erottamiseksi toisistaan**. LIFE-ohjelman puitteissa on käynnistetty ehdotuspyyntö⁷³ käytettyjen tekstiilien ja tekstiilijätteen viennin jäljitettävyyden parantamiseksi.

Komissio pyrkii myös lisäämään tekstiilijätteen ja käytettyjen tekstiilien maailmanlaajuisen kaupan avoimuutta ja kestävyyttä. Kahdenvälisellä tasolla EU tehostaa yhteistyötään tekstiilijätteen siirtoon liittyvissä yhteistä etua koskevissa kysymyksissä käymällä ympäristöä koskevaa vuoropuhelua kolmansien maiden ja alueiden kanssa sekä tarvittaessa EU:n kahdenvälisen ja alueiden välisten kauppasopimusten kestävästä kehityksestä koskevien lukujen puitteissa EU:n yleisten kauppapolitiikan kestävyysulottuvuuden lisäämistä koskevien tavoitteiden mukaisesti.

5. Päätelmät

Tekstiilialan ekosysteemin kestävyuden parantaminen edellyttää perusteellisia muutoksia tällä hetkellä vallitsevaan lineaariseen tapaan, jolla tekstiilituotteita suunnitellaan, tuotetaan, käytetään ja poistetaan käytöstä. Samalla on vähennettävä alan vaikutuksia ilmastonmuutokseen, kestävämmään resurssien käyttöön ja ympäristön pilaantumiseen sekä lopetettava ihmisoikeusloukkaukset tekstiilien arvoketjuissa.

⁶⁹ COM (2021) 142 final.

⁷⁰ <http://www.unece.org/net4all.ch/fr/tradewelcome/traceability-for-sustainable-garment-and-footwear.html>

⁷¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210420-1>

⁷² COM (2021) 709 final.

⁷³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/life-2021-prep-environment>

Kestävään ja kiertotalouteen perustuvaan tekstiiliteollisuuteen siirtyminen, joka toteutetaan synergiaa vahvojen digitalisaatioon ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen tähtäävien toimien kanssa, voi auttaa alaa toipumaan covid-19-kriisistä, parantaa sen häiriönsietokykyä tulevaisuutta varten ja vahvistaa sen kilpailukykyistä kestävyyttä sekä edistää osaltaan ilmasto- ja biodiversiteettikriisien ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden torjuntaa.

Komissio kehottaa EU:n toimielimiä ja elimiä hyväksymään tämän strategian ja kehottaa jäsenvaltioita, koko arvoketjua ja kansainvälisiä kumppaneita sitoutumaan määrätietoisiin ja konkreettisiin toimiin sen panemiseksi täytäntöön.